

ПРИНЦИПИ ЗА УСТОЙЧИВОСТ, ПРЕДШЕСТВАЩИ ЖИЗНЕНИЯ ЦИКЪЛ НА ПРОДУКТА В МЕБЕЛНИЯ ДИЗАЙН

гл.ас.д-р Светослав Анев, департамент Дизайн, НБУ

Съвременният дизайн, предназначен за интериорна среда е с основна насоченост към идеята за повишаване на комфорта на обитаване на обикновените потребители. Като основна съставна част от интериора мебелите заемат широк диапазон в неговото изграждане. Едно от най-големите предизвикателства пред които се изправят съвремените световни икономики е интегрирането на екологичната устойчивост с икономическия растеж и благополучие. Особено актуална е идеята за правенето на повече неща с по-малко ресурси, като това по никакъв начин да не бъде в разрез с екологичния фактор. Промените в климата са вече реалност и нарастващото търсене на алтернативна енергия и ресурси започват да бъдат от водещо значение. Подобряването на цялостното еко-представяне на продуктите по време на жизнения им цикъл, насърчаването и търсенето на по-добри продукти и производствени технологии, както и подпомагането на потребителите да правят по-добър и информиран избор трябва да се превърне във водещ приоритет за производителите.

Конструктивните материали, от които се изграждат мебелите, биха могли да окажат голямо, комплексно отрицателно въздействие със сериозни последствия върху околната среда. Лошият избор на материали може да бъде причина за загуба на биоразнообразието, изчерпване на ресурсите, изменения в климата, недостиг на вода, застрашаване на здравето, както и замърсяване по време на производствения процес. Акцентирането върху важността на жизнения цикъл на продукта и предшестващите процеси е толкова важен, колкото и избора на материал–това е начина, чрез който използваните материали могат да променят обикновения дизайн в устойчив (ил.1,2).

Производството на мебели при новите условия на динамично развиващи се дизайн, техника, материали и технологии изисква подобряването на професионалната подготовка и познаването на процесите от проектантите, конструкторите, технолозите и производителите.

*ил.1. Маса „Maker Galaxy E26“
изработена от остатъчни дървесни
материали. Ели Чисик.*

*ил.2. Кресло „Pod chair“ изработено за
De Vorm от технически филц от
рециклирани пластмасови бутилки.
Бенджамин Хъбърт. 2011 г.*

Факторите, по които могат да бъдат разпознати екологично чистите мебели според международния стандарт ISO 14021, предназначени за дома, например, би трябвало да отговарят на следните стандарти:

- Възможност за рециклиране
- Възможност за преработка
- Редуциарна отпадъчна продукция
- Натурален произход на материала
- Дългогодишност на продукта

В дизайна на продукти бизнесът като цяло се стреми към "нулеви отпадъци" чрез:

- Преценка на продукта и услугите за създаване на най-добра консуматорска и екологична стойност в рамките на икономическа приемливост;
- Минимизиране на излишните материали и увеличаване на рециклираните компоненти в продуктите;
- Откриване на продуктивни приложения за повторното използване, рециклирането и компостирането на 90% от твърдите отпадъци;

- Редуциране на нуждите от доставки и създаването на продукти, отговарящи на критериите за „нулеви отпадъци“;
- Създаване на леснодостъпни ремонтни системи, както и процеси за възстановяване на продуктите.

Как биват избирани и използвани материалите в днешно време е една от стъпките, предшестващи процеса на производството и определящи фактора дали ще станем свидетели на екологична катастрофа в бъдеще. Когато става въпрос за избор на екологични и устойчиви материали, нужни за изработването на даден продукт, дизайнерите и проектантите трябва да следят за спазването на законовите ограничения, свързани с употребата на застрашени видове, изброени в приетата конвенция от 1973 г. за международна търговия със застрашени видове (CITES) (Luke 2009, 278).

При избора на такъв тип материали би следвало да бъдат спазвани критериите за екологично чисто производство, отговарящо на изискванията за устойчивост както в началото, така и в края на жизнения цикъл (Сенегачник 2012, 29). Това е една от предпоставките, които трябва да бъдат прилагани, ако се търси краен ефект в произведения продукт, отговарящ на условията за постигане на устойчивост (*ил.3*).

ил.3. Кресло „Vincio chair“ за Corque design. Естествен корк, агломерат, гумен корк, метална конструкция. Тони Грило.

За да бъдат спазени правилно горепосочените принципи с отношение към мебелното производство е нужно дизайнера още в началото на процеса на проектирането да предвиди начините за приложение на следните принципи (ил.4):

1. Правилен поход при избора на материали.
2. Максимално използване на регионални производители за големи поръчки с цел избягване на транспортиране.
3. Пакетиране на готовата продукция в плоски пакети.
4. Дизайн, предоставящ възможност за бързо и лесно сглобяване.
5. Предвиждане на опции за рециклиране или повторна употреба на продукта след края на жизнения цикъл.

ил.4. Приложение на принципите за устойчивост, съпътстващи производството на мебели по време и преди началото на жизнения цикъл

Не е нужно всеки обект на продуктовия дизайн да бъде проектиран и изпълняван с единствена цел постигане на ефект в посока еко-дизайн, просто идеята за устойчивост може да бъде част от всеки добър дизайн в една или друга степен. Така нареченото „устойчиво проектиране на мебели“ е опит за справяне с вредното въздействие по време и след процеса на производството на мебелните

продукти върху околната среда, като се засягат всички аспекти на процеса на проектиране и производство. Дизайн процеса при този вид проектиране е пряко насочен към идеята за използване на рециклирани материали в процеса на производството и повторната употреба на продуктите след края на жизнения им цикъл, т.е. устойчивото проектиране се стреми към създаването на затворен цикъл, в който материалите и продуктите постоянно се рециклират с цел избягването на депониране на отпадъците. Това е и начина да се влияе върху дизайна на продукта. Чрез търсенето и използването на нови материали с цел постигане на устойчивост се създават нови подходи за решаването на проблеми, свързани с дизайна (ил.5).

*ил.5. Серия **“Terra” bio furniture** от пръст и органични отпадъци, представена на „Milan Design Week 2013“. Адитал Ела.*

Фокусът върху процесите, свързани с принципите за устойчивост, предшествващи жизнения цикъл на обектите, свързани с мебелния дизайн става още по-интензивен, когато продуктите са предназначени за световния пазар. Много страни, като например страните членки на Европейския съюз акцентират върху устойчиви проекти, свързани с нулево нетно потребление на енергия или издаване

на закони, целящи решаването на проблеми, свързани с изчерпването на невъзобновяемите ресурси и замърсяването или глобалното затопляне (Winchip 2011, 4).

Освен че трябва да има познания, свързани с процесите, касаещи принципите за устойчивост, с международното законодателство и околната среда, Интериорният дизайнер, работещ в двадесет и първи век трябва да съумява да прилага осъзнато принципите за устойчиво развитие, съпътстващи продуктите преди, по време и след края на жизнения им цикъл. Това е формулата, която би могла да допринесе с положителен ефект за опазване на естествените ресурси и околната среда.

Библиография:

Сенегачник, М. (2012). *Пасивната къща*. Информационна група Пасивни сгради в България. София.

Luke, A.F. (2009). *Eco Design*. Thames & Hudson. London.

Winchip, S. (2011). *Sustainable Design for Interior Environments*. Fairchild Books.